

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1934.

Andra kammaren.

Nr 29.

Fredagen den 27 april.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 20 och den 21 innevarande april.

§ 2.

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet **Sköld**, som nu på begäran erhöll ordet, anförde: Med andra kammarens tillstånd har herr O. Carlström — under hänvisning till en av lantbruksstyrelsen verkställd utredning rörande de statsunderstödda torrlägningsföretagens ekonomiska ställning — till mig framställt följande spörsmål:

Svar å interpellation.

»Kan man förvänta att åtgärder vidtagas för att de genom lantbruksstyrelsens utredning såsom hjälpbehövande betecknade vattenavtappningsföretagen bibringas en skyndsam hjälp, så att de intressenter som nu hotas av ekonomisk ruin kunna räddas från att bortdrivas från den jord, som de genom statens medverkan sökt att förbättra?»

Den av interpellanten åsyftade utredningen har föranletts av riksdagens skrivelse den 22 april 1933, nr 155. I denna skrivelse anhöll riksdagen, med anledning av väckt motion, II: 37, att Kungl. Maj:t måtte dels låta verkställa utredning, efter vilka grunder nedskrivning å från staten erhållna vattenavtappnings- och torrlägningslån skulle kunna ske i sådana fall, där jordintressenterna genom företagens misslyckande eller genom oskäligt höga kostnader vid deras utförande kunde anses vara berättigade till nedsättning av lånesumman, dels ock för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Genom beslut den 5 maj 1933 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen ävensom att med utredningen och förslag i ämnet inkomma till Kungl. Maj:t. Den 24 januari 1934 har lantbruksstyrelsen efter verkställd utredning avlämnat utlåtande i ämnet. Utlåtandet har såsom bilaga fogats vid Kungl. Maj:ts till årets riksdag avlåtna proposition nr 144 angående ytterligare statsunderstöd till vissa torrlägningsföretag. Enligt uppgifter i sagda utlåtande uppgår antalet torrlägningsföretag, vilka före den 1 januari 1934 påbörjat amortering å erhållna lån, till 2,659. Av dessa hava, likaledes enligt uppgifterna i utlåtandet, 42 företag kommit i ekonomiskt trångmål på grund av förhållanden, varöver de ej kunnat råda. Beträffande alla dessa 42 företag med undantag av 8 har frågan om stödåtgärder redan varit föremål för prövning från statsmakternas sida. Vad angår sistnämnda 8 företag har, enligt vad lantbruksstyrelsen erinrar, någon framställning från vederbörande intressenter om särskilda hjälpåtgärder ej förekommit. Lantbruksstyrelsen anför vidare, att med hänsyn till de ifrågakommande företagens mycket begränsade antal och omfattning några mera generella grunder för företagens ekonomiska bispringande från statens sida icke lämpligen torde kunna ifrågasättas, utan att frågan om vidtagande

Svar å interpellation. (Forts.)

av extra stödåtgärder till förmån för dessa företag torde böra, efter eventuell framställning av vederbörande intressenter, i vart och ett av de olika fallen bliva beroende av särskild utredning. Vad övriga cirka 2,600 företag beträffar finnas visserligen enligt den verkställda utredningen i nästan varje företag någon eller några låntagare med mycket svag ekonomisk ställning. Antalet dylika låntagare synes dock vara förhållandevis ringa. Sälunda har lantbruksstyrelsen funnit, att av 5,716 låntagare, vilkas ekonomiska ställning särskilt undersökts, 223 stycken, eller 3.9 procent, hava så svag ekonomi, att den kan befaras bliva äventyrad genom ett uttagande i föreskriven ordning av förfallna låneannuiteter. Under hänvisning till utredningens resultat har lantbruksstyrelsen uttalat, att den ej funne någon förändring påkallad i de principer, efter vilka särskilda stödåtgärder hittills vidtagits. Lantbruksstyrelsen erinrar, att dylika åtgärder lagts i huvudsak efter två olika linjer, nämligen dels nedskrivning av till visst företag beviljat lån, dels ock uppskov med gäldande av förfallna annuiteter å lånet, eventuellt räntefrihet under uppskovstiden. Vidare erinrar lantbruksstyrelsen, att stödåtgärderna avsett antingen samtliga i visst företag delaktiga låntagare eller ock endast de låntagare, vilka med hänsyn till sin ekonomiska ställning funnits vara i oundgängligt behov av en lindring i lånebördan.

I ett med anledning av den förevarande interpellationen avgivet remissyttrande den 5 april 1934 har lantbruksstyrelsen ytterligare anfört bland annat följande:

Vid bearbetningen av det för utredningen insamlade materialet hade icke framkommit några omständigheter av beskaffenhet att enligt lantbruksstyrelsens uppfattning föranleda avvikelse från de linjer, som hittills följts vid behandlingen av ifrågavarande understödsärenden. Redan vid det tidigare utformandet av nämnda linjer hade eftersträfvats att uppnå enhetlighet i understödsförfarandet, så långt detta varit möjligt i betraktande av de olika förhållanden, som i de särskilda fallen bringat låntagarna i ekonomiskt trångmål. Att dessa förhållanden kunnat vara av väsentligt olika art från fall till fall kunde man förvissa sig om genom att taga närmare del av de utredningar, som medföljt tidigare framställningar till riksdagen om extra understöd av detta slag. När riksdagen begärt skyndsamt utredning för att erhålla en allmän överblick över nu ifrågavarande understödsverksamhet, hade denna utredning icke lämpligen kunnat sammankopplas med specialundersökningar rörande de olika stödåtgärder, som kunde vara påkallade i de särskilda fallen, i synnerhet som vid bestämmandet av eventuella åtgärder intressenternas egna önsknings torde böra i behörig grad beaktas. Givetvis vore det av vikt att så snabbt som möjligt komma dem till hjälp, som till följd av torrläggningsföretag råkat i ekonomiskt trångmål. Det torde dock i varje fall få anses rimligt, att den som önskade erhålla ett understöd av staten också skulle hava att göra ansökning därom. Ett insläende på annan väg, det vill säga att från det allmännas sida skulle i de enskilda fallen tagas initiativet till hjälpåtgärder utan att framställning därom gjorts av vederbörande intressenter, skulle enligt lantbruksstyrelsens uppfattning innebära ett högst betänkligt prejudikat. Tilläggas finge slutligen, att det på grund av vunnen erfarenhet visat sig nödvändigt att vid dessa ärendens skyndsamma behandling icke eftersätta noggrannheten av de undersökningar, som vore ofrånkomliga för bedömande av understödskravets berättigande i de särskilda fallen. Understödet vore ju avsett att komma endast dem till godo, som varit delaktiga i sådana torrläggningsföretag, vilka på grund av exempelvis oskäligt höga kostnader vid deras utförande råkat i ekonomiskt trångmål. Denna förutsättning torde enligt lantbruksstyrelsens uppfattning vara för handen i endast ett fåtal av de fall, där de i samband med utredningen verkställda undersökningarna utvisat svag eko-

Svar å interpellation. (Forts.)

nomisk ställning hos intressenter i torrlägningsföretag. Dessas obestånd hade sålunda oftast visat sig vara förorsakat av omständigheter, som icke haft något direkt samband med torrlägningsföretaget. Det torde knappast kunna anses befogat att under sådana förhållanden använda statsmedel till upphjälpande av vederbörandes ekonomi.

För egen del kan jag i stort sett ansluta mig till de synpunkter, lantbruksstyrelsen framfört. Det förhållandevis obetydliga antalet av torrlägningsföretag, beträffande vilka, enligt den av lantbruksstyrelsen verkställda utredningen, den ekonomiska ställningen på grund av omständigheter, som sammanhånga med företaget, är sådan, att ett ingripande genom extra ordinära åtgärder från statsmakternas sida kan anses påkallat, torde i och för sig tala mot att generella regler för dylika åtgärders vidtagande uppställas. Härtill kommer, såsom lantbruksstyrelsen påpekat, att förhållandena kunna gestalta sig avsevärt olika i olika fall. Övervägande skäl synas mig alltså kunna åberopas för bibehållande av nuvarande ordning för provning och avgörande av frågor om särskilda hjälpåtgärder för torrlägningsföretag. Kungl. Maj:t läser icke underlåta att i förekommande fall, på sätt hittills skett, göra de framställningar till riksdagen, som av omständigheterna betingas. En viss möjlighet att bereda hjälp åt i trångmål varande företag har Kungl. Maj:t tillförsäkrats genom riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 25 angående uppskov i vissa fall med erläggande av annuiter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond. Såväl helt företag som allenast viss eller vissa deltagare däri kunna på denna väg beredas lättnad i skuldbördan. Det synes icke lämpligt, att för sådana fall då enskilda låntagare kommit i ekonomiska svårigheter på grund av omständigheter, som ej bero av företaget, genom generella bestämmelser giva möjlighet till längre gående eftergifter än de sist berörda. Behovet av ytterligare hjälpåtgärder och sättet för deras anbringande torde under angivna förhållanden få bedömas från fall till fall. Är åter den enskilde låntagarens trångmål orsakat av torrlägningsföretagets misslyckande i ekonomiskt eller annat avseende, torde så gott som undantagslöst företaget i dess helhet vara i behov av hjälp, varvid de synpunkter komma i tillämpning, som jag för dylikt fall nyss uttalat. Ej heller beträffande sådan låntagare böra därför generella bestämmelser meddelas.

Sammanfattningsvis får jag sålunda som svar på interpellantens fråga anföra, att jag icke nu har för avsikt att framlägga förslag om allmänna regler för ytterligare hjälp åt torrlägningsföretag eller delägare däri. Däremot är jag beredd att efter framställning i de särskilda fallen förorda de stödåtgärder, som av omständigheterna kunna föranledas.

Härpå yttrade:

Herr Carlström: Herr talman, ärade kammarledamöter! Jag ber att först till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra mitt värdsamma tack för svaret. Jag har ju varit här i riksdagen några år, men det har aldrig förr fallit mig in att interpellera någon av regeringens ledamöter. Jag skulle icke heller gjort det nu, om jag icke ansett, att det borde bli klarhet i denna fråga, huru det skall förfaras med dessa torrlägningsföretag, som kommit i svårigheter och som genom lantbruksstyrelsens utredning även hava påvisats vara i behov av hjälp.

Jag skall taga ett exempel från mitt eget län för att försöka belysa, huru som en sådan här interpellation kan komma upp. Orsaken till motionen 1933, alltså i fjol, var egentligen ett företag, som heter Nedre Årån i Jönköpings län. Detta företag hade dels på grund av att det utförts under krisären och

Svar å interpellation. (Forts.)

dels på grund av att sedan företaget utförts det visade sig mindre lyckat, som det heter, kommit i svårigheter. Genom sjön Ruskens vattenreglering och andra omständigheter, som senare visade sig inverka, blevo skördarna där flera år förstörda genom vattendränkning. Och intressenterna, som ju redan på grund av kostnaderna för företagets utförande hade kommit i ett svårt läge, blevo naturligtvis genom detta förhållande ännu mera illa utsatta. Man vänder sig ju ofta till riksdagsmännen inom länet i sådana här frågor, och det gjorde även de här intressenterna. Jag svarade då: ni få väl vända er till Kungl. Maj:t och lantbruksstyrelsen och försöka få någon hjälp. Jag tror också, att dessa intressenter redan år 1931 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde om att få vattenavdikningslånet nedsatt med 50 %, emedan de ansågo, att de eljest icke kunde klara sin ekonomi. Resultatet blev emellertid, att lantbruksstyrelsen förordade och Kungl. Maj:t beviljade avstånd med annuitetens och räntans erläggande ett par år. Man trodde, att på det sättet möjlighet skulle kunna beredas intressenterna att längre fram fullgöra sina skyldigheter. Då nu krisen tillkommit, är det alldeles klart, att dessa möjligheter bliva ännu mindre, och läget för en del av dessa jordbrukare är fullständigt ohållbart. Jag uppvaktades så ånyo, på hösten 1932, av dessa intressenter. De omtalade därvid, att en tjänsteman i lantbruksstyrelsen på grund av deras klagomål varit nere och tittat på företaget, och att man från lantbruksstyrelsens sida rekommenderat att göra ytterligare grävningar för att få större nytta av företaget. Intressenterna voro emellertid så tyngda av de hittillsvarande kostnaderna, att de voro oroliga för att de icke skola kunna hålla sig kvar på sina gårdar, om det lån, som de nu hava och som graverar gårdarna, icke sattes ned. De voro därför icke intresserade av denna utvidgning; de voro rädda för ytterligare kostnader. Men även om lantbruksstyrelsen hade tillstyrkt att staten gått med på att så att säga gratis utföra de nya arbetena, så var detta icke det väsentliga, utan det väsentliga var, att de ville få lånet nedskrivet.

Intressenterna meddelade då, att den tjänsteman från lantbruksstyrelsen, som varit nere och inspekterat företaget, hade rekommenderat, att de skulle vända sig till länets riksdagsmän; dessa kunde ju motionera. Jag svarade då, att är det så, att vederbörande tjänsteman har rekommenderat detta förfaringssätt, så skall jag göra det. Men jag skall resa upp till Stockholm i höst i ett annat ärende, och då skall jag besöka lantbruksstyrelsen och höra efter, om det ligger till så, att ni ha utsikt att få lånet nedskrivet. Då jag kom upp till lantbruksstyrelsen, fick jag emellertid det svaret, att man kunde icke gärna gå med på att skriva ned lånet, ty det var principiellt sett betänkligt, och det hade man icke utlovat. Och jag förstår ju, att det icke är så trevligt för lantbruksstyrelsen, och icke heller för riksdagen och regeringen, att på sådana vägar söka hjälpa dessa olyckliga människor.

Emellertid beslöt jag ändå att väcka en motion i ärendet, och jag resonerade med mina länskamrater om saken. De sade då, att det kanske vore klokast att icke endast framföra fallet Årån utan lägga saken så, att man begärde en utredning om vad som i allmänhet skulle kunna göras för sådana här företag, som misslyckats. Man borde söka komma fram till några vägar, så att vi sluppe att såsom hittills år efter år få motioner från riksdagsmän och gång efter annan bliva uppvaktade av intressenter här uppe, som vi få följa upp till jordbruksdepartementet för att framlägga deras svårigheter. Vi lade också i vår motion upp saken så, att vi begärde denna utredning, som herr statsrådet i sitt nyss avgivna svar pekat på. Det är att märka, att riksdagen, som godkänt detta utredningsförslag, alltjämt torde ha den uppfattningen, »att det dels borde utredas, efter vilka grunder nedskrivning å från staten erhållna

Svar å interpellation. (Forts.)

vattenavtappnings- och torrlägningslån skulle kunna ske i sådana fall, där jordintressenterna genom företagens misslyckande eller genom oskäligt höga kostnader vid deras utförande kunde anses vara berättigade till nedsättning av lånesumman, dels ock för riksdagen framläggas det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.»

Som jag sagt i min interpellation kom denna utredning till stånd på ett berömvärt snabbt sätt. Och det få vi ju vara tacksamma för. Då jag i år kom upp hit till riksdagen, funderade jag verkligen på, huruvida utredningen hade kunnat genomföras, så att man redan i år kunde förvänta förslag från regeringens sida. Jag fick då veta, att lantbruksstyrelsen hade utfört denna utredning, och vid närmare efterfrågan i jordbruksdepartementet fick jag också del av en väldig lunta, som fanns där uppe och som kommit från lantbruksstyrelsen. Det var de 42 ärenden, som omtalats här, och där man gått ganska grundligt till väga för att utröna behovet. Lantbruksstyrelsen har ju icke heller sökt förklara, att icke behovet skulle finnas. Men då det gäller viljan att på ett snabbt sätt ingripa, kan jag icke riktigt följa lantbruksstyrelsens mening. Det svar, som herr statsrådet här givit på min interpellation, är egentligen icke statsrådets svar utan lantbruksstyrelsens mening bekräftad av herr statsrådet. Jag hade ändå verkligen väntat mig, att herr statsrådet, som ju visat sig hava stort intresse för jordbruket och dess svårigheter, skulle vågat taga ett litet tuppfjät utöver vad kungliga lantbruksstyrelsen här har behagat föreslå.

Då emellertid ingen proposition kommit fram vid innevarande riksdag beträffande sättet och reglerna för hjälpen, och icke heller förslag om hjälp till de enskilda företagen framkommit till riksdagen, så var det ju nödvändigt att, som jag redan antytt, höra sig för i jordbruksdepartementet om huru frågan låg till. Jag måste göra sällskap med en del intressenter och gå upp till herr statsrådet. Han tyckte naturligtvis också, att det icke var så trevligt, att vi kommo och hälsade på. Jag förstår, att det är mycket att göra i alla fall, och att bli påmind om att här finns flera människor, som ha det svårt och behöva hjälp, är icke så trevligt, när man har så mycket annat att utföra. Och jag måste säga, att jag skulle icke ha förundrat mig så mycket över herr statsrådets svar på min interpellation här i dag, om han därvid hade sagt, att det har ju varit sådan brådska, och ärendet kom in så sent, att man icke *kunnat* taga itu med någon överarbetning av detsamma, varför det icke varit möjligt att framlägga något förslag i år. Men i stället säger herr statsrådet: jag ämnar icke alls lägga fram förslaget i den mening, som motionärerna och riksdagen hemställt om, utan det skall tillgå som nu med prövning från fall till fall. Så säger lantbruksstyrelsen, att det skall hjälpas, och det tycker statsrådet också. Men det är så många, som hinna falla ifrån sina gårdar, vilka få säljas exekutivt, vilket jag tycker vara synnerligen tråkigt.

Nu har här talats om lantbruksstyrelsen och om huru många företag, som äro undersökta. Och det har visat sig, att det endast är en procentuellt ringa del av de undersökta företagen, sammanlagt 42 stycken utav 2,659, som kommit i trångmål på grund av förhållanden, varöver de ej kunnat råda. Och det är ju roligt. Men det står ju i skriften, att när ett lamm har kommit bort, så lämnar herden de 99 och går att söka efter *ett* som borttappats. Det intresserar mig icke för övrigt, huru bra det är ställt för de 2,000 företagen; det är de 42, som man här har konstaterat behöva hjälp, som jag intresserar mig för.

Nu kan man ju visserligen säga det — herr statsrådet menade det också — att när dessa intressenter komma fram med sina önsknings till Kungl. Maj:t på vanligt sätt och lantbruksstyrelsen får pröva dem, så kunna de snabbt bliva

Svar å interpellation. (Forts.)

expedierade. Ja, jag undrar det. Intressenterna från Årån funderade på, vad de kunde få för hjälp. Jag svarade, att Kungl. Maj:t säger, att man kan icke hjälpa hela detta företag ens utan endast de allra sämst ställda. Men då kanske de redan hava avdött. Som herr statsrådet vet, har staten fått köpa in hemman exekutivt, som man icke kunnat behålla. Det meddelades emellertid, att om den *enskilde* sökte hjälp, så vore det kanske möjligt att få sådan. Jag skrev då ned till mina intressenter: ni få komma in med ansökan, de som hava det svårast. Och det gjorde en av dem, som hade det allra sämst ställt. Men när ansökan kom hit upp, fick man veta, att det var så gott, att de kommo *allesammans*, ty beträffande det här företaget kunde man befara, att det behöfve tagas ett krafttag. Då skrev jag till dem: ni få komma allihop. Ärendet lär väl emellertid icke komma på riksdagens bord i år; propositionstiden är ute, och det är för mycket begärt, att man skall söka få fram sådana »små-saker» i riksdagens elfte timme.

Jag menar emellertid, att vi riksdagsmän kunna icke gå här som Pelle Jön-sar och svara intressenterna i bygderna, att så och så skola ni göra, så få ni hjälp, men när de komma hit och fråga, huru det går, och vi gå upp i jordbruksdepartementet och höra efter, så få vi veta, att lantbruksstyrelsen sagt, att man kan ingenting göra annat än pröva från fall till fall, men det kan kanske icke ske nu i år, vi få väl se, vad som kan göras i framtiden. Det är knappast tid med att behandla dessa människor så, även om de få förlängda uppskov med ränta och annuitet, ty om de på grund av dylika företag kommit i så stora svårigheter, att deras andra fordringsägare skicka i väg dem, så hjälpa *icke* dessa löften.

Nu säges här också i interpellationssvaret, att man skall icke hjälpa andra än sådana, som *behöva* det. Ja, motionärerna ha säkert aldrig tänkt sig, att lantbruksstyrelsen skulle gå med på att hjälpa dem, som förlorat pengar på skuldförbindelser eller på annat sätt så att säga skött sig illa. Det är icke fråga om det, utan det är fråga om att hjälpa dem, för vilka företagens utförande blivit så dyrt, att det icke är möjligt att med gårdens avkastning förränta det belopp, som det här gäller. Och det är fråga om sådana fall, där företagen senare visat sig mindre lyckade ur torrläggningssynpunkt. Nu är det ju klart, att då det gäller vissa företag, kan det ju vara så med somliga intressenter i företaget, att dessa icke behöva »trilla av pinn», därför att de iklätt sig dessa förbindelser. En del kunna nämligen hava större gårdar men blott hava fått en liten lott i avdikningsföretaget, under det andra, som hava mindre gårdar, kunna ha fått större lotter. Jag skall taga ett exempel från nedre Årån. Det var en jordbrukare som köpte ett f. d. soldattorp, vilket då kostade vill jag minnas 5 å 6,000 kronor. Så gick det här företaget igenom, och han fick ett vattenavdikningslån på över 12,000 kronor. Så blev han tvungen att bygga om sin ladugård för att kunna rymma all den gröda, han väntade få på den nyvunna marken, och på så sätt fick han upptaga nya lån, och nu är han färdig att lyftas av, icke egentligen på grund av vattenavdikningslånet i detta fall, utan därför att de övriga, som skulle hjälpa honom att bygga för företags utförande, nu icke längre låta sig nöja.

Här är ett annat företag, jag skall bara taga ett exempel från Lyngsjö vattenavdikningsföretag — jag tror, att en riksdagskamrat här kommer att litet närmare syssla med det — för att visa huru vattenavdikningslån ställa sig i förhållande till taxeringsvärdet. Här är en gård, som har att betala en årlig annuitet av 3,322:89 kronor. Taxeringsvärdet är 50,800 kronor. Där finnas andra inteckningar till ett belopp av 45,300 kronor. Kapitalskulden till statskontoret är 48,544 kronor. Det är ju ganska belysande. Nu kan man

Svar å interpellation. (Forts.)

ju säga, att gården är köpt under krisåren och att man betalat för mycket. Men det har varit uttaxeringar här också, och en dryg del av de 45,300 kronor i in-teckningar, som äro utanför statens fordran, lärer väl för detta företags genomförande hava tillkommit för dessa uttaxeringar. Jag skulle kunna taga flera exempel, som peka i samma riktning.

Man torde vara berättigad att säga, att här hjälper det icke med att göra en undersökning, ty man behöver icke så att säga riskera, att man hjälper för mycket, ty detta företag som sådant är naturligtvis så pass misslyckat, att även om det är en lantbrukare bland dessa, som har möjlighet att klara sig, och han skulle få sitt lån nedskrivet med 50 %, vore det mycket väl unnat. Jag vet icke, om man kan gå till väga så, att man skiljer fåren från getterna i sådana fall, men detta fall och fallet med Årån äro i varje fall av sådan karaktär, att där skulle staten utan att behöva alls känna samvetsbetänkligheter kunna gå med på att skriva ned lånesumman med t. ex., som där nerifrån be-gärts, 50 %. Ty vad vinna lantbruksstyrelsen och staten och regeringen med att säga, att saken får hava sin gång, att det är icke skäl att ingripa åtminstone korporativt och att hjälpa alla? Man vinner det, att man får köpa in exe-kutivt en och annan gård, som statskontoret blir ägare till, som sedan får säljas för en spottstyver längre fram, då ingen människa naturligtvis vågar köpa in en sådan gård för 50 %. Den gården, som hade en kapitalsskuld till staten på 48,544 kronor, såldes exekutivt för c:a 5,000 kronor. Det är ju ganska be-lysende.

Sälunda menar jag, att det hade varit skäl i, att lantbruksstyrelsen hade vågat, trots svårigheten i princip eller risken i princip, att i fråga om de 42 före-tag, som nu äro utplockade här, säga ifrån, att här anse vi, att man kan gå fram med en nedsättning efter en viss procent för samtliga; eller också, om man hade gjort sig besvär att plocka ut vissa av dem, säga: här äro så och så många, som icke kunna klara sig, det vore önskligt, att Kungl. Maj:t ville se till att hjälpa dem. Men vad har man sagt? Jo, man har sagt att de få komma med sina ansökningar, men behandlingen av dem tar ju rätt lång tid, som vi veta. Vi erinra oss, att det är redan fyra år sedan, som man där nerifrån Årån begärde att få denna nedskrivning, som man icke fått än.

Jag skall icke anklaga herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartemen-tet och säga, att han icke har den goda viljan, det vet jag att han har. Men jag förstår, att då lantbruksstyrelsen ställer sig till saken som den gör här, kan ett statsråd icke gärna våga sig på att gå andra vägar. Jag ger alltså icke herr statsrådet skulden, men jag hoppas ändock att med den frimodighet, som herr statsrådet visat sig äga, det skall bli möjligt — även om han icke vill vidtaga de åtgärderna att generellt gå med på att hjälpa sådana företag som det här gäller — att han ändock så snabbt som möjligt går igenom den där luntan och ser till, om icke till nästa år åtminstone ett förslag kan framläggas, som skulle kunna ge möjlighet till räddning åt de svårast beträngda. Jag vill upprepa, vad jag förut antydde, att det är ingen glädje för staten i denna tid, då vi på så många andra sätt söka hjälpa beträngda jordbrukare, att låta just dessa gå under, och det är ju ändock bättre, om man kan få behålla dessa männi-skor på sina gårdar, där de stridit och kämpat, än att dessa gårdar skola över-gå till andra, som kanske icke heller skola lyckas bättre.

Det är med dessa ord, herr talman, jag ändock vill uttrycka den förhoppnin-gen, att denna interpellation och den diskussion, som förts i anledning av den i kammaren, skall föra till, att de som behöva hjälp skola kunna få den i snab-bare takt än hittills skett.

Svar å interpellation. (Forts.)

Herr **Skoglund**: Herr talman! Jag anser, att detta är en fråga av så stor vikt för många jordbrukare, att jag vågar med några ord understryka vad herr Carlström tidigare har framfört.

Herr statsrådet framhöll i sitt interpellations svar till herr Carlström, och gjorde det med stöd av lantbruksstyrelsens utredning, att det är en ganska ringa procent av låntagarna, som ha så svag ekonomi, att de genom ett uttagande av de förfallna annuiteterna skulle få sin ekonomiska ställning äventyrad. Det är möjligt, att själva den årliga avbetalningen icke hotar att köra dem från gård och grund, såvida de få en någorlunda tillfredsställande skörd och de få ha hälsan att kunna arbeta och ordna för sig. Men det är något annat, som jag tror vi också skola beakta i detta sammanhang, och det är i vilken utsträckning avdikningslånen försämra vederbörandes kreditmöjligheter.

Som vi veta användes det, när det gäller avdikningslån, ett särskilt in-teckningsförfarande, som gör, att dessa säkerheter gå framför andra in-teckningar. Det händer under sådana förhållanden, att folk, som egentligen icke ha så särdeles svag ekonomi, ändock kunna få gå ifrån sin egendom, därför att de icke kunna skaffa nödigt rörelsekapital.

Jag tillåter mig att ange ett litet exempel på vilka svårigheter en jordbrukare under sådana förhållanden kan råka i. Det rör ett avdikningsföretag, som i lantbruksstyrelsens utredning betecknas med nr 6. Det är en man, vilken är berörd av detta företag, som har lämnat mig några handlingar, som visa huru pass illa ställd en jordbrukare kan bli i kredithänseende. Han har en gård, som är taxerad till 35,800 kronor. Det är en icke så liten gård och är ingen dålig gård, den ligger dessutom i ett ganska gott jordbruksområde. Den omfattar 45 hektar åker och därjämte skog och skogsmark. Jordbruksvärdet är enligt taxeringslängden 28,300 kronor och skogsvärdet 7,500, vilket tillsammans gör 35,800 kronor. Därutöver äger han sitt lösöre. Han har denna gård in-tecknad för 19,500 kronor, men utöver detta är gården belastad med ett sådant där avdikningslån, som gör att han får betala en årlig avgäld av 1,281 kronor per år. Av dessa in-teckningar på 19,500 kronor har en post på 10,000 kronor blivit uppsagd, och han försökte att få detta lån omplacerat samt vände sig först till länets hypoteksförening, där han räknade med att han skulle få ett fast och billigt lån. Hypoteksföreningen svarade på detta sätt: »I anslutning till personliga samtal härstädes i och för önskat lån, 10,000 kronor, mot bottenin-teckning i ett halvt mantal — — — få vi härmed meddela, att ehuru väl fastigheten enligt uppgift är taxerad till 35,800 kronor, vi likväl med hänsyn till de avsevärda dikningslånen, som för Lyngsjöns sänkning åvila egendomen, icke önska för närvarande utlämna lån därå.» Han går därifrån till en sparbank och får ungefär ett likartat svar. Sparbanken säger, att »in-teckningens läge är ju i och för sig gott, inom halva taxeringsvärdet, då fastigheten för närvarande är taxerad till 35,800 kronor. Orsaken till att sparbanken avslagit lånet är de stora annuiteter, som besvära fastigheten på grund av avdikningslån.»

Jag tror icke vi hava rätt att döma hårt i detta fall vare sig hypoteksföreningen eller de sparbanker, som vägra att taga detta lån, och säga, att de äro ogina. Det är nog så, att bränt barn skyr elden. Hypoteksföreningen har haft lån i en del andra egendomar, som varit med i sjösänkingsföretag, och de hava fått inköpa dessa på exekutiv auktion. Om jag icke tar fel, ha de fått köpa den gård, som herr Carlström nyss anförde som exempel här. De bjuda ut den för en mycket ringa penning utöver dikningslånen, och jag tror att de ändock hava svårt att få någon köpare.

Jag förstår, att det är särdeles besvärligt att kunna göra något i dessa lånefrågor, och det är nog, som herr statsrådet har framhållit vid personligt sam-

Svar å interpellation. (Forts.)

tal, som jag tidigare haft med honom om denna sak, ganska svårt att tänka sig, att staten skulle avstå från sin fordran eller någon del därav, när den har första inteckning. Men det finns dock fall, där man kan fråga sig, om det icke är riktigare att taga en uppgörelse som kanske ger 60 å 70 procent än att förlora ännu mera.

Det är först och främst starka sociala skäl som tala för att staten icke går fram så hårt, att den kör duktiga jordbrukare från den gård de bruka. Men det kan också vara andra skäl, som tala för att staten icke är alltför hårdhänt, och det är vad jag nyss nämnde, nämligen att man får beakta, att icke staten som långgivare gör ännu större förluster. Det har visat sig, att när en sådan här med dikningslån belastad gård måste säljas exekutivt, staten då många gånger får uppträda som köpare, och att staten när den sedan skall realisera vad den köpt, får vidkännas en ganska avsevärd förlust. Jag har just en uppgift här från det tidigare omnämnda dikningsföretaget, och där framhålles det, hurusom en gård, som var taxerad till 9,900 kronor och som statskontoret 1933 ropade in på exekutiv auktion för en summa av 700 kronor, nu utbjudes med alla lån avskrivna för 6,000 kronor. Skulden till statskontoret var 10,296 kronor, så att där blir i alla händelser en ganska avsevärd förlust. Under sådana förhållanden menar jag, att man kan ifrågasätta, om det icke är klokare, att staten undersöker, huruvida det går att träffa en rimlig uppgörelse med jordbrukaren, så att han kan få vara kvar vid den jord, han brukar.

Jag ber i övrigt att få ansluta mig till de synpunkter som herr Carlström framförde. Jag tror liksom han, att herr statsrådet har ett livligt intresse att göra det bästa möjliga i detta fall. Det är stora svårigheter, men det är ju dock icke obekant, att herr statsrådet har varit i sådant läge, att han måst lösa ganska stora och beniga problem tidigare, och jag hoppas han även i detta fall skall kunna göra något.

Herr Lundén: Herr talman! Jag vill i stort sett instämma med de föregående talarna. Bland de intressenter, som beröras av denna fråga, ber jag att få omnämna ett företag, som finns inom mina hemtrakter, nämligen Årans regleringsföretag. Vid detta hava kostnaderna blivit sådana, troligtvis därigenom att kostnadsberäkningarna från början voro felaktiga, vilket jag vågar tillägga berodde på förrättningsmannen, att om icke någon annan hjälp kan beredas dessa intressenter än den lättnad, som erkännes ha lämnats dem med uppskov med erläggande av räntan ett par år, så är läget sådant, att det torde bliva omöjligt för en del av dem att fortsätta och behålla sina hemman.

Man kan ju för närvarande ingenting göra, förstår jag, och jag vill icke alls misstänka den goda vilja, som finns hos herr statsrådet. Jag tror, att statsrådet gör vad som är möjligt att göra, och vi få väl hoppas på det löfte, som herr statsrådet givit, att, om intressenterna komma personligen var för sig med sina framställningar, då någon hjälp skall kunna beredas dem.

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet Sköld: Herr talman! Herr Carlström hade vänligheten skilja mig från målet och så att säga lägga ansvaret på lantbruksstyrelsen. Jag kan icke mottaga den vänligheten. Visserligen har ju den regering, jag tillhör, ofta fått höra talas om att det ankommer icke på en regering att ha någon annan mening än vad ämbetsverken ha. Det yttrades senast häromdagen här i kammaren av ledaren för kammarens högerparti några ord i den riktningen, men trots detta tillåter jag mig ha en egen mening och följa den meningen också, oavsett vad ämbetsverken ha för uppfattning om saken. Om jag finner, att min uppfattning är grundad, följer jag den, och, när jag nu ansluter mig till lantbruksstyrelsens

Svar å interpellation. (Forts.)

mening, är det därför, att jag anser, att lantbruksstyrelsens uppfattning i denna fråga är riktig och sund och den, som statsmakterna böra följa.

Vi ha här att skilja på två slag av torrläggningsföretag. Vi ha torrläggningsföretag, som äro utförda efter beräkningar, som icke ha belastat deltagarna mer än vad som var klart från början, torrläggningsföretag, vilka icke i och för sig ha berett deltagarna särskilda svårigheter. Herr Carlström säger, att i sådana fall skall man icke hjälpa. Det menar icke jag. Jag menar, att i den svåra kris, som vi nu genomleva, skall staten icke ens i fråga om dessa företag hävda sin rätt till sista blodsdroppen, och därför har ju också efter mitt förslag genomförts den anordningen, att Kungl. Maj:t kan bevilja räntefria uppskov för flera år framåt även till deltagare i fullt normala torrläggningsföretag, om de äro i behov därutav, och sådana uppskov ha ju också i många fall förekommit.

Den andra gruppen av företag, och det är ju dessa, som vi här tala om, äro sådana, där av en eller annan anledning torrläggningsföretaget icke gått efter beräkning, där kostnaden varit större eller där företaget har visat sig illa planerat eller, såsom i fråga om Nedre Årån, där på grund av andra vattenregleringar värdet av den reglering, som företaget omfattat, blivit mindre. I dessa sistnämnda fall är det ju så, att företaget som sådant för delägarna medfört svårigheter, och det är klart, att i dessa fall finns det större anledning ingripa, och det finns anledning ingripa med kraftigare medel, men det gäller ju här ett relativt litet antal fall, och nog är det väl en sund princip, att man beträffande dessa fall går tillväga på det sättet, att man tar och granskar varje företagare för sig efter framställning från delägarna själva och kommer till en slutsats beträffande vad som i de olika fallen kan göras. Vad Nedre Årån beträffar är det på det sättet, det kan jag meddela, att lantbruksstyrelsen slutfört granskningen av det ärendet och kommer att i dagarna inge en framställning till Kungl. Maj:t, däri lantbruksstyrelsen föreslår en generell sänkning av statens fordran. Om denna lantbruksstyrelsens mening kan godtagas av Kungl. Maj:t, så blir följden ju den, att det kommer att avlämnas proposition i det ärendet till nästa års riksdag. Nu kan man ju säga, att det går långsamt, men jag vill för min del hävda, att det är lyckligt, att man i detta avseende förfar med försiktighet och icke går åstad och gör ingrepp här utan att veta vad man gör, ty vi skola komma ihåg, att det är oerhörda summor, som staten investerat i dessa företag och som det icke går för oss att lätt-sinnigt handskas med hur som helst. Man kan då säga, att det tar lång tid, och under tiden råka människorna i stora svårigheter. Jag vill för min del påstå, att det är icke alldeles riktigt, ty det är dock så, att i sådana fall, när det visar sig, att den enskilde delägaren har mycket svårt att komma ut med annuiteten, lämnas uppskov, och Nedre Åråns delägare ha ju fått uppskov; de komma icke att råka i trångmål för sina skulder till staten förrän nästa år, och fattar då riksdagen beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts och lantbruksstyrelsens förslag, så är ju det företaget ur världen. Jag menar, att det system, som vi här tillämpa, fyller måttet. Det finns ingen anledning för oss att gå fram efter andra linjer. Vi kunna ha tid undersöka dessa 42 företag, det här gäller, det ena efter det andra, och att fastställa några generella regler tror jag för min del skulle vara ganska olyckligt.

På grund av de åtgärder, som vidtagits, är det ju icke på det sättet, att kronan låter folk gå under på grund av obetalta annuiteter. Det lämnas uppskov. Det har ju skett i många fall, och sådana fall prövas ju ständigt, och därför kan man icke säga, att med den politik, som vi nu slagit in på, staten driver bort folk. Sedan är det klart, att det finns andra fall, där man kan tycka, att staten ingriper för lättvindigt t. ex. i ett sådant fall som det av

Svar å interpellation. (Forts.)

herr Lundén påpekade. Ja, vad vill man egentligen, att jag skall göra i det fallet, då ju detta lån icke har av länsstyrelsen fördelats på de olika länstagarna? Det är ännu icke konstaterat vad varje deltagare har att betala. Om det vid en undersökning visar sig t. ex., att det finns deltagare, som äro mycket förmögna, är det väl ingen som menar, att staten utan vidare skall efterskänka sin fordran gentemot dessa. Men det kan man icke avgöra, förrän lånet är fördelat, och därför, menar jag, kan man icke ingripa på något kraftigare sätt rörande Åtrans torrlägningsföretag, förrän fördelningen skett, men i avvaktan på den fördelningen har ju företaget beviljats uppskov, så att man kan icke heller där säga, att det är några stor svårigheter.

Herr Skoglund berörde en annan sak, som ju egentligen på sätt och vis faller utanför den fråga, som här diskuteras, och jag måste ju för min del säga, att herr Skoglunds synpunkter äro mycket intressanta, och jag skall teckna mig de synpunkterna till minnes och se till, ifall vi kunna göra något övervägande i det avseendet. Så vitt jag förstod, var ju herr Skoglunds tankegång den, att staten i vissa fall kan vara med om ett ackord även på primärkrediten, därför att staten förlorar mindre genom att gå med på ett sådant ackord. Detta är en rent praktisk synpunkt, som naturligtvis kan prövas. Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på, att det naturligtvis icke är till någon nytta, att staten går med på att ackordera om sin fordran, om övriga fordringsägare icke vilja ackordera. Det skulle ju vara ganska uppseendeväckande, om staten, som har bottenintekningen, ger ackord, under det att fordringsägare, som ha sämre placerade fordringar, icke ge ackord. I ett sådant fall kan statens åtgöranden icke bli beroende enbart på statens goda vilja, utan härvidlag måste även finnas medverkan från andra håll.

Jag tror därför för min del, att den politik vi drivit i detta avseende är sådan, att den kan accepteras, och jag vidhåller bestämt, att det finns möjligheter att med denna skipa nödig rättvisa och bringa nödig hjälp. Jag tror vidare, att det skulle vara olyckligt, om man ginge fram efter mera generella linjer. Jag förstår mycket väl, att deltagarna äro oroliga, och jag har ju en god erfarenhet av, att deltagarna i sin oro besvära folk. De besvära mig, och de besvära herr Carlström. Att de så göra är ju av mindre betydelse i saken, om vi blott äro övertygade om, att statens åtgärder följa riktiga vägar. För övrigt få vi väl till stillande av ägarnas oro finna oss uti att bli litet besvärade med brev och framställningar.

Herr Carlström: Herr talman! Jag kan ju förstå, att herr statsrådet gillar lantbruksstyrelsens uppfattning, eller att han, som han säger, principiellt sett har samma uppfattning som lantbruksstyrelsen. Jag kan också säga, att jag har samma »principiella» uppfattning, men i dessa tider, då vi fått vara med om att jämka så mycket på gamla principer, är det fråga, om man icke även i fall som dessa kunde vinna ännu mer genom att göra en dylik jämkning. Å andra sidan är det naturligtvis riktigt och sunt, om staten säger ifrån, att staten som har bottenintekning icke gärna kan gå med på att skriva ned sin fordran. Men hur är det väl, herr statsråd, när det gäller dessa statens bottenintekningar? Jo, om en gård värd 40,000 kronor och intecknad för 20,000 deltagar i ett vattenavtappningsföretag, och ägaren härför får ett vattenavtappningslån på 20,000 kronor, skjuter staten så att säga in sin intekning under den andra intekningen och lyfter upp den.

Jag tycker nu, att det är betänkligt, då man säger, att det kan vara skäl uti att hjälpa vederbörande med primärskulderna eller de skulder som vederbörande har och som icke beröra statens fordran. Jag tycker ändå, att detta vore en bra besynnerlig omväg. Vore det icke bättre om staten resonerade

Svar å interpellation. (Forts.)

som så, att hellre än att vederbörande skall kastas ifrån sin gård går staten med på att skriva ned lånet som ligger i botten, ty därigenom lugnar man de andra fordringsägarna, och på det sättet slipper vederbörande att kastas ifrån sin gård. Det var dylika tankar som föresvävade motionärerna, jordbruksutskottet och kamrarna, när det i fjol beslöts, att en hemställan skulle göras till Kungl. Maj:t om utredning i detta avseende, därvid tillika de grunder angåvos, efter vilka denna utredning borde ske. Vi trodde, att det i denna svåra tid var nödvändigt att gå dessa vägar, vägar vilka man för visso kan kalla riskabla. Men då man nu på över 2,000 företag här i landet icke fått ut mer än 42 stycken, som ha det riktigt dåligt, är ju det hela icke så förfärligt farligt. Jag menar därför, att man inte behöver vara så förfärligt »försiktig». Jag är givetvis herr statsrådet mycket tacksam för att jag av honom fått höra, att ärendet angående Nedre Årån håller på att krypa fram till en kanske för intressenterna lyckosam lösning. Detta meddelande är ju tacksamt att notera, men jag tror, att man kunnat gå litet mindre »försiktigt» tillväga. Det kanhända hade varit möjligt att ge vederbörande ett bättre handtag, och det kan ju hända, att det åtminstone i ännu ett fall blir en ny avpollettering, innan riksdagen hinner att efter ett eventuellt förslag av Kungl. Maj:t bevilja den hjälp som behövs. Det är dessa omvägar och dröjsmål som i detta fall äro det farliga.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Stockholm den 24 april 1934.

Prosten teol. doktor Per Pehrsson, som lider av sockersjuka, är tills vidare ur stånd att delta i riksdagsarbetet;
vilket jag härmed intygar.

Stockholm som ovan

Karl Otto Larsson,
överläkare.

Att riksdagsman Jonas N. Svedberg på grund av kontusionsskador å ben jämte lättare hjärnskador från och med den 10 april 1934 till och med den 29 april är oförmögen till arbete intygas.

Stockholm, Serafimerlasarettet, den 23 april 1934.

S. O. Jonsson,
leg. läk.

§ 4.

Föredrogos, men blevo ånyo bordlagda statsutskottets utlåtanden nr 95—101, bankoutskottets utlåtanden nr 33—37, andra lagutskottets utlåtande nr 26, jordbruksutskottets utlåtanden nr 65—75 och andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.

§ 5.

Ordet lämnades härpå till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte besluta, att på morgondagens föredragningslista bland två gånger bordlagda ärenden först skola uppföras särskilda utskottets utlåtanden nr 1 och 2, därefter jordbruksutskottets utlå-

tanden nr 65—75 och därefter statsutskottets utlåtanden nr 100 och 101, samt att sist skall uppsättas andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.

Denna hemställan bifölles.

§ 6.

Vidare lämnades ordet till

Interpellation.

Herr Olsson i Golvvasta, som anförde: Herr talman! Genom tidningarnas telegrambyrå har distribuerats ett meddelande av följande lydelse, daterat Stockholm den 24 april.

»Under senaste tiden har enligt meddelande till S. D. S. från Växjö uppstått stor brist på drängar i Småland. Som exempel kan nämnas att vid Kronobergs läns arbetsförmedlings kontor i Växjö äro inregistrerade cirka 100 reflektanter på drängar, men kontoret kan icke tillfredsställa någon enda av dem, då icke en person har anmält sig som arbetslös dräng. Situationen är högst paradoxal, eftersom stor arbetslöshet alltjämt råder vid jordbruket enligt den officiella statistiken. Det uppges enligt tidningen att unga män på landsbygden som under normala förhållanden skulle ha tagit plats som drängar nu i stället söka komma in vid reservarbetena, som för dem te sig mera lockande.

Det är enligt middagstidningarna icke blott i Småland som det råder en kännbar brist på jordbruksarbetare, utan samma förhållande rapporteras från olika platser landet runt. Bönderna kunna, uppges det, få sitta hela dagarna på arbetsförmedlingarna och vänta på att få en dräng, men utan resultat. Orsaken härtill är främst, enligt rapporter till socialstyrelsen, att A. K:s reservarbeten äro mera lockande än jordbruksarbete. Hos Stockholms läns arbetsförmedling äro f. n. ett femtiotal lediga platser för yngre jordbruksdrängar anmälda, men inga arbetsökande ha anmält sig.»

En ortstidning i Kronobergs län kommenterar detta i bl. a. följande ordalag:

I våra bygder finnes för närvarande en massa hemmansägare, som förgäves söka efter drängar. Vid den offentliga arbetsförmedlingens Växjökontor fanns i går ett hundratal efterfrågningar på drängar inregistrerade, men icke en enda dräng fanns anmäld som arbetsökande. Likväl konstaterar den officiella arbetslöshetsstatistiken, att ganska stora arbetslöshet alltjämt råder vid jordbruket i vårt län, ja, att den ökats under den senaste månaden. Till icke ringa del måste väl detta bottna i det förhållandet, att många unga män, som under normala förhållanden icke haft annan utväg än att taga en drängplats, nu söka eller gå och vänta på att i stället komma in »vid vägen».

Liknande meddelanden ha förut varit synliga i pressen. Ibland ha de konstaterats vara oriktiga, i en del fall torde de däremot icke ha varit helt grundlösa. Såvitt dylika uppgifter äro med verkligheten överensstämmande, synas gällande direktiv ha tillämpats oriktigt av de lokala arbetslöshetsorganen. Jag vill erinra om att särskilda utskottet vid fjolårets riksdag i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 på ett sätt, som icke kan missförstås, betonade angelägenheten av att reservarbetarna icke komma att utgöra en mer eller mindre permanent kår utan att anställningen i reservarbete skall betraktas som ett övergångsstadium i avvaktan på förvärvsarbete i öppna marknaden. Utskottet anförde vidare bl. a. följande:

»Det ankommer på arbetslöshetskommissionen att nedlägga ett arbete eller hemsända arbetare, när det visar sig, att de icke göra allt vad på dem skäligen kan ankomma för att förskaffa sig annat arbete. I syfte att i ökad omfattning föra arbetare tillbaka till det privata näringslivet må därjämte efter prövning

Interpellation. (Forts.)
från fall till fall en mer eller mindre stark inskränkning av arbetstiden kunna vidtagas.»

Om det vid närmare undersökning skulle framgå, att de i pressen relaterade fallen äro riktigt återgivna, torde således förfaringssättet stå i uppenbar strid med de direktiv, som riksdagen givit i fråga om reglerna för verksamheten till arbetslöshetens bekämpande. Råder i en trakt »kännbar brist på jordbruksarbetare», kan det icke få förekomma, att personer, som kunna åtaga sig jordbruksarbete, vare sig erhålla platser vid statliga eller statskommunala reservarbeten eller tilldelas kontantunderstöd. Om icke arbetslöshetsorganen under sådana förhållanden omedelbart vidtagit åtgärder för att inställa hjälpverksamheten, ha de enligt riksdagens direktiv, som i detta fall icke lämna rum för skiljaktiga tolkningar, förfarit felaktigt och rättelse måste utan dröjsmål ske. Äro de lokala organen icke i stånd att komma till rätta med missförhållandena, torde ett ingripande av arbetslöshetskommissionen vara av nöden, t. ex. genom effektiv inspektion av hjälpverksamheten i de olika orterna.

I anslutning till det anförda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa följande spörsmål:

1) Har herr statsrådet uppmärksammat i pressen synliga uppgifter om missbruk av det allmännas verksamhet till bekämpande av arbetslösheten?

2) Har herr statsrådet för avsikt att låta undersöka dessa uppgifter och, om de visa sig riktiga, vidtaga åtgärder för att avlägsna missförhållandena?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 7.

Till bordläggning anmälde:

första lagutskottets utlåtande, nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vadhållning i samband med tävlingar;

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion om nedbringande av räntan å vissa lån från pensionsförsäkringsfonden; och

andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående framställande inom landet av för tråkolsgas specialbyggda motorer.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen	beviljades:				
herr <i>Ward</i>	under	3 dagar	fr. o. m.	den	27 april,
» <i>Lindskog</i>	»	4	»	»	30 »
» <i>Björling</i>	»	5	»	»	30 »
» <i>Hällgren</i>	»	8	»	»	28 »
» <i>Niklasson</i>	»	4	»	»	30 »
» <i>Johansson i Krogstorp</i>	»	4	»	»	28 »
» <i>Werner i Hultsfred</i>	»	4	»	»	28 »
» <i>Carlström</i>	»	7	»	»	28 »
» <i>Olsson i Rimforsa</i>	»	4	»	»	28 »
» <i>Olsson i Mellerud</i>	»	3	»	»	29 »
» <i>Andersson i Malmö</i>	»	7	»	»	29 »

herr <i>Persson</i> i Falla	under 3 dagar fr. o. m. den 29 april
» <i>Lundén</i>	» 3 » » » 29 » och
» <i>Anderson</i> i Norrköping	» 3 » » » 29 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5.10 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
